

QIS3 Kwestionariusz jakościowy

CZĘŚĆ I: PYTANIA DO ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ

Wszyscy uczestnicy powinni odpowiedzieć na pytania oznaczone pogrubioną czcionką, obok których znajduje się ciemny pasek.

Na pytania oznaczone z boku jasnym paskiem uczestnicy odpowiadają, jeżeli pozwala na to dostępność danych i ograniczenia czasowe.

Na pytania oznaczone linią przerywaną odpowiadają tylko ci uczestnicy, których te pytania dotyczą. Pozostali uczestnicy mogą pominąć tę część i przejść do następnego pytania niniejszego kwestionariusza.

Kwiecień 2007 r.

Informacje ogólne

Q.S.1 **Jakie główne trudności praktyczne napotkano w pracy nad QIS3? Czy mają Państwo jakieś sugestie dotyczące rozwiązania tych problemów?**

Q.S.2 **Czy możecie Państwo podać szacunkową ilość dodatkowych zasobów (w osobo – miesiącach), jakie mogą być potrzebne:**

- do opracowania odpowiednich systemów i procedur kontroli oraz
- do przeprowadzenia w każdym roku wyceny rezerw, MCR (minimalnego wymogu kapitałowego) i SCR (kapitałowego wymogu wypłacalności), zgodnie z proponowaną w niniejszym dokumencie metodologią?

Jaki poziom zasobów (w osobo – miesiącach) był potrzebny do przeprowadzenia QIS3?

Q.S.3 **a) Prosimy o przedstawienie oceny wiarygodności i dokładności danych wejściowych dla SCR i MCR.**

b) Prosimy o przedstawienie oceny wiarygodności i dokładności otrzymanych wyników dla:

- wartości aktywów oraz
- rezerw techniczno- ubezpieczeniowych.

c) Jak według Państwa możliwe będzie z Państwa strony wykazanie prawdziwości wartości rezerw ujętych w arkuszu kalkulacyjnym?

Q.S.4 **Prosimy o przedstawienie Państwa opinii dotyczących adekwatności i stosowności metodologii opisanej w niniejszej specyfikacji, zrozumiałości definicji, bodźców zachęcających do skutecznego zarządzania ryzykiem, poziomu szczegółowości obliczeń oraz wszelkich uproszczeń, jakie można wprowadzić w celu zwiększenia możliwości wykonania następujących obliczeń:**

- oceny rezerw,
- wyceny aktywów,
- obliczania MCR,
- obliczania SCR oraz
- oceny wartości elementów dopuszczonych kapitału.

Q.S.5 Dla potrzeb przyszłych ram projektu Wypłacalność, prosimy wskazać, w skali od 1 do 5 (1 – mniej, 5 - bardziej), czy uważają Państwo za

odpowiednie zastosowanie bardziej czy mniej unormowanych zasad, wytycznych co do obliczeń lub uproszczeń metodologii zaproponowanej w specyfikacji technicznej QIS3. W tym celu prosimy posłużyć się tabelą w I.A.3 w arkuszu kalkulacyjnym.

Formuła standardowa SCR i MCR

Metodologia i kalibracja

Q.S.6 Prosimy o przedstawienie Państwa opinii dotyczących sposobu kalibracji parametrów dla SCR i MCR w przypadku:

- ryzyka rynkowego,**
- ryzyka niewykonania zobowiązań przez kontrahenta,**
- ryzyka technicznego związanego z ubezpieczeniami na życie,**
- ryzyka technicznego związanego z ubezpieczeniami zdrowotnymi,**
- ryzyka technicznego związanego z ubezpieczeniami nie na życie,**
- ryzyka operacyjnego;**

i podanie uzasadnienia dla alternatywnej kalibracji, którą Państwo preferują.

Q.S.7 Prosimy o dokonanie oceny, w skali od 1 do 5 (1 - źle i 5 - dobrze), przydatności metodologii i zaproponowanej kalibracji (w stosunku do kryteriów przedstawionych w par. od II.3.1 do II.3.3 specyfikacji) wraz z możliwością zastosowania zaproponowanej metodologii obliczania poszczególnych modułów zarówno SCR jak i MCR. Zob. tabela I.A.3 w arkuszu kalkulacyjnym.

Q.S.8 Proszę opisać problemy, na jakie natknęliście się Państwo obliczając potencjalny efekt ograniczania ryzyka wynikający z możliwości podziału przyszłych zysków oraz, jeśli Państwo takowe mają, alternatywne propozycje mające na celu usprawnienie obliczeń i podniesienie wiarygodności tych obliczeń.

Efekty dywersyfikacji

Q.S.9 Prosimy o przedstawienie opinii dotyczących przydatności współczynników korelacji i metod agregacji wymienionych w rozdz. 3 specyfikacji technicznej dla oceny SCR i MCR.

Struktura funduszy - ubezpieczenia na życie

Q.S.10 Zakłady powinny przekazać informacje dotyczące sensowności zastosowania metodologii w odniesieniu do struktury funduszy w dziale ubezpieczeń na życie (jak określono w par. II.3.27 i II.3.28 specyfikacji technicznej) z uwzględnieniem ich specyficznych uwarunkowań.

Ryzyko rewizji wysokości rent

Q.S.11 **Kształt oraz kalibracja ryzyka rewizji wysokości rent (patrz par. od I.3.170 do I.3.174 specyfikacji technicznej) są na wczesnym etapie opracowań i z tego względu powinny być traktowane jedynie jako wskazówka. Naszym celem jest zgromadzenie informacji rynkowych na temat stosowności włączenia ryzyka rewizji wysokości rent dla potrzeb analizy różnych rynków oraz rodzajów działalności, łącznie z oceną wstępnej kalibracji. Prosimy Państwa o przekazanie swoich uwag w tej kwestii.**

Ryzyko NL_{cat} CAT (ryzyko katastroficzne) – dodatkowe informacje

Q.S.12 a) Proszę wskazać dodatkowe charakterystyczne dla zakładu ubezpieczeń scenariusze zdarzenia o częstotliwości występowania raz na 200 lat, które uważają Państwo za istotne dla Waszego portfela, i określić ich przybliżone koszty. Prosimy Państwa o uwagi na temat stosowności zadanych scenariuszy oraz trudności, jakie napotkaliście Państwo próbując oszacować ich wartość.

b) Uczestnicy powinni wskazać, który z scenariuszy katastrofy spowodowanej przez człowieka wybrali. W przypadku własnego scenariusza uczestnik proszony jest o wyjaśnienie, w jaki sposób został on opracowany.

Modele wewnętrzne SCR

Q.S.13 a) Jeżeli zastosowali Państwo model wewnętrzny do wyznaczania wymogów kapitałowych dla któregośkolwiek z modułów SCR, prosimy o opisanie metodologii stanowiącej podstawę dla tego modelu, jak również o wskazanie, czy jest ona zgodna z kryteriami formuły standardowej:

- kapitał na poziomie nieakceptowalnym (definicja ruiny) oznacza, że poziom aktywów nie jest większy niż poziom rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (wraz ze wszystkimi narzutami bezpieczeństwa) i pozostałych zobowiązań
- docelowe prawdopodobieństwo przetrwania (poziom ufności) – 99,5%
- roczny horyzont czasowy

- VaR (Value at Risk) jako miara poziomu ryzyka
- aktywa i zobowiązania (w tym rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe) wycenione zgodnie z rozdz. 1 specyfikacji technicznej

b) Proszę wskazać, jakiego typu ryzyka zostały ujęte w Państwa modelu wewnętrznym.

c) Zapraszamy uczestników do przedstawienia uwag dotyczących przyczyn istotnych różnic pomiędzy szacunkami według ich modelu wewnętrznego, a wynikami uzyskanymi w oparciu o formułę standardową, zwłaszcza jeżeli podejrzewają, że formuła standardowa nie oddaje rzeczywistych nośników ryzyka. (W przypadku zakładów, które uczestniczyły w badaniu QIS2 nie ma potrzeby powtarzania już podanych informacji; prosimy jednak o wskazanie, czy jakiegokolwiek zmiany modelu zostały zastosowane w QIS3). Uwaga: Na pytanie to nie trzeba odpowiadać, jeśli stosuje się model grupy, który został opisany w kwestionariuszu dla ubezpieczeniowych grup kapitałowych przekazanemu krajowemu organowi nadzoru.

Uznawanie instrumentów ograniczających ryzyko

Q.S.14 Wstępny zbiór zasad dotyczących technik ograniczających ryzyko finansowe został ujęty w załączniku B do specyfikacji technicznej. Można go używać do określenia minimalnych wymogów zastosowania tego rodzaju narzędzi do obliczania SCR w oparciu o formułę standardową. Inspiracją do powstania zasad były wymogi dotyczące jakości kredytowej podmiotu zapewniającego instrument ograniczający ryzyko stosowane w sektorze bankowym. Niektórzy członkowie CEIOPS są zdania, że mogą one stanowić dobre uzupełnienie do instrumentów ograniczających ryzyko wskazane w odpowiedzi na zapytanie Komisji Europejskiej nr 12.

CEIOPS nie doszedł do ostatecznego stanowiska w tej kwestii, zapraszamy więc uczestników do przedstawienia uwag na temat stosowności tych zasad w kontekście obliczania SCR w oparciu o formułę standardową.

Q.S.15 W przypadkach gdy instrumenty ograniczające ryzyko stosowane do obliczania SCR w oparciu o formułę standardową użytą w QIS3 nie spełniają wymogów określonych w załączniku, a jednocześnie mają one znaczny wpływ na SCR, prosimy o wskazanie, które zasady zostały naruszone i podanie szacunkowej wartości wpływu tego typu instrumentów niezależnie od zakresu załącznika na kalkulacje SCR.

- Q.S.16 **CEIOPS zachęca także zewnętrznych interesariuszy do przekazywania uwag na temat wymogów odnoszących się do płynności, które mogłyby być sensowne do ustanowienia, w szczególności odnoszących się do zagadnienia długoterminowych instrumentów ograniczających ryzyko finansowe (patrz par. B.10 załącznika B do specyfikacji technicznej).**

Wycena aktywów

- Q.S.17 Jeśli wartość wyceny rynkowej jest możliwa do stwierdzenia, ale nie jest ona wiarygodna ze względu na np. brak płynności, należy zastosować rozsądne przybliżenia, uwzględniając stopień wiarygodności wyceny oraz płynności składnika aktywów. Prosimy o opisanie przybliżeń zastosowanych dla różnych kategorii aktywów.

- Q.S.18 Następujące pytania i dodatkowe uwagi odnoszą się do rozdz. „Ryzyko stopy procentowej Mkt_{int} ” (par. od I.3.32 do I.3.38) specyfikacji technicznej. Istnieją techniki sekurytyzacji, przy pomocy których można dokonać dekompozycji aktywów na następujące składniki:

- transza obligacji o wysokich ratingach,
- transza obligacji o niskich ratingach oraz
- transza akcji, obejmująca ryzyko rezydualne.

Techniki te pozwalają na alternatywne spojrzenie na wiele długoterminowych składników aktywów w postaci infrastruktury czy nieruchomości przez ocenę wyników wirtualnej sekurytyzacji. Tego rodzaju aktywa mogą być wówczas traktowane jak połączenie akcji i obligacji, i w ten sposób stosowane do obliczania SCR. W związku z tym zachęcamy przedsiębiorstwa, aby oceniły wpływ zastosowania takiej alternatywnej metody na ich SCR, ograniczając jednocześnie ocenę do przypadków, gdzie wartość obligacji o wysokich ratingach stanowi ponad 50% wartości odpowiadającego składnika aktywów. Prosimy o opisanie:

- technik zastosowanych do dekompozycji tego rodzaju aktywów,
- ograniczeń i środków kontrolnych (jeśli zdaniem uczestnika należy je zastosować), które Państwo umieściłoby w tej opcji, gdyby została ona wprowadzona oraz
- wartości oraz rodzaju aktywów, do jakich zastosowano opcję, aby oszacować jej rezultat.

Wycena rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Najlepsze oszacowania

Q.S.19 Zachęcamy uczestników do przeprowadzenia wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (zawierających najlepsze oszacowanie i narzut bezpieczeństwa) na podstawie homogenicznych grup ryzyka (które mogą być bardziej rozdrobnione niż w segmentacji zawartej w specyfikacji technicznej), zgodnie z dobrą praktyką aktuarialną. Niemniej jednak wyniki należy przedstawić stosując powyżej wspomnianą segmentację.

a) Proszę opisać, na jakiej podstawie dokonano grupowania polis.

b) Proszę opisać, jaką metodę aktuarialną zastosowano do określenia najlepszego oszacowania oraz czy użyto różnych metod. W odniesieniu do zobowiązań związanych z ubezpieczeniami nie na życie proszę wskazać, czy zastosowaliście Państwo trójkąty szkód, jeśli tak, prosimy o ich opisanie. W zasadnych przypadkach proszę także podać nazwę zastosowanej metody aktuarialnej. Uwaga: W przypadku zakładów ubezpieczeń, które uczestniczyły w badaniu QIS2, nie ma potrzeby powtarzania już podanych informacji; prosimy jednak o wskazanie ewentualnych różnic lub korekt.

c) W przypadku ubezpieczeń nie na życie, proszę także opisać, do jakiego typu odszkodowań i świadczeń zastosowali Państwo metodę indywidualną i z jakich względów. W zasadnych przypadkach proszę podać szczegółowe informacje na temat metody (np. czy szacunkom indywidualnym towarzyszyło także zastosowanie metod aktuarialnych, jeśli tak, to w jaki sposób). Uwaga: W przypadku zakładów ubezpieczeń, które uczestniczyły w badaniu QIS2, nie ma potrzeby powtarzania już podanych informacji; prosimy jednak o wskazanie ewentualnych różnic lub korekt.

d) Uczestnicy proszeni są także o udzielenie dodatkowych informacji na temat przyjętych (dla potrzeb wyceny rezerw) założeń dotyczących działań podejmowanych przez organ zarządzający, jak również obiektywności, stosowności i możliwości weryfikacji tychże założeń.

Q.S.20 Pytanie skierowane do małych zakładów ubezpieczeń i zakładów, dla których pewne ryzyka lub rodzaje działalności nie mają znaczenia: Czy Państwa zdaniem uproszczona kalkulacja zobowiązań przedstawiona w załączniku A specyfikacji technicznej jest dobrym sposobem zredukowania obciążeń, z jakimi borykają się zakłady ubezpieczeń? Czy mogą Państwo wskazać inne obszary, w których zastosowanie uproszczonej metodologii może być dobrym rozwiązaniem?

Narzut bezpieczeństwa (narzut kosztu kapitału)

- Q.S.21 **Uczestnicy mogą zastosować dowolną technikę, którą uznają za odpowiednią do wyceny narzutu kosztu kapitału (CoC) dla poszczególnych rodzajów działalności (LoB) / homogenicznych grup ryzyka (HGR). Proszę opisać przyjętą technikę (łącznie ze sposobem przypisania aktywów, jeśli ma ono zastosowanie) oraz wyjaśnić, czy i z jakich względów wydaje się ona Państwu bardziej odpowiednia niż techniki zaproponowane przez CEIOPS.**

Prognozowanie przyszłych SCR

- Q.S.22 **Zachęcamy zakłady ubezpieczeń do przedstawienia uwag na temat prognozowania przyszłych SCR dla potrzeb wyznaczenia narzutu CoC, a w szczególności długości okresu, w którym należy uwzględniać ryzyka kredytowe i rynkowe.**

Agregacja narzutu bezpieczeństwa

- Q.S.23 **W przypadku, gdy przedstawiana jest potencjalna wartość korzyści wynikających z dywersyfikacji związanej z grupowaniem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych obliczanych na poszczególne segmenty (jak określono w par. I.1.73 specyfikacji technicznej dla ubezpieczeń na życie i w par.I.1.110 dla ubezpieczeń nie na życie), proszę podać szczegóły dotyczące metodologii agregacji oraz przyjętych założeń.**

Alternatywne narzuty bezpieczeństwa

- Q.S.24 **Istnieje możliwość zastosowania rozwiązań alternatywnych w stosunku do metody kosztu kapitału dla ubezpieczeń nie na życie o długim okresie rozliczania szkód (np. zastosowanie metody percentylowej dla ryzyka składki i ryzyka rezerw na szkody zasze ale niezgłoszone, patrz par. I.1.40 specyfikacji technicznej). Należy jednak dołożyć staranności, aby zapewnić, że alternatywne metody są zgodne z celami, które mają być osiągnięte przy stosowaniu narzutu bezpieczeństwa (np. przeniesienie lub wygaszenie działalności). Proszę opisać te alternatywne metody, zakres ich zastosowania oraz wartość narzutu bezpieczeństwa, jaki wykazują w porównaniu z metodą kosztu kapitału.**

Kapitał

- Q.S.25 **Prosimy o wskazanie zastosowanego standardu rachunkowości lub zasady wyceny, jeżeli nie jest to zaproponowana metoda standardowa oraz o określenie, dla każdego składnika aktywów i zobowiązań, dla którego zastosowano inny standard wyceny, wpływu na wartość kapitałów dopuszczonych do zabezpieczenia wypłacalności. Jeżeli do wyceny niektórych aktywów lub zobowiązań nie została zastosowana metoda wyceny zgodna z wyceną rynkową, proszę podać wartości wszystkich znaczących**

strat obecnego roku, które byłyby uznane zgodnie z zasadami wyceny rynkowej i o które kapitał pierwszej kategorii byłby pomniejszony.

- Q.S.26 Proszę podać zasady wyceny stosowane do wyceny każdego elementu kapitału warunkowego.
- Q.S.27 W przypadku zobowiązań podporządkowanych i kapitału warunkowego, które nie są wykazane w arkuszach kalkulacyjnych prosimy o określenie wartości oddzielnie dla kapitału pierwszej, drugiej i trzeciej kategorii kwoty dla 1) grup zobowiązań podporządkowanych o podobnych cechach jakościowych oraz 2) grup kapitału warunkowego o podobnych cechach jakościowych, i podanie tych cech.
- Q.S.28 Prosimy o podanie oddzielnie dla każdego elementu kapitału warunkowego w kapitale drugiej kategorii w ramach innego kapitału warunkowego oraz dla każdego elementu kapitału warunkowego w kapitale trzeciej kategorii następujących informacji:
- Jakości kontrahentów pod względem zdolności i gotowości do uiszczania należnych kwot;
  - Możliwości odzyskania środków, uwzględniając status prawny elementu kapitału oraz okoliczności uniemożliwiające skuteczne wezwanie do zapłaty;
  - Informacji na temat skuteczności wezwań wystosowanych w przeszłości;
  - Innych odpowiednich informacji.
- Q.S.29 Prosimy o określenie dla każdego składnika aktywów i zobowiązań wszelkich znacznych różnic w wycenie w ramach Wyłącalności I oraz Wyłącalności II.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

- Q.S.30 Zob. tabela I.A.3 w arkuszu kalkulacyjnym.

Zakłady ubezpieczeń mieszanych (prowadzące jednocześnie ubezpieczenia na życie i nie na życie)

- Q.S.31 Uczestnicy proszeni są o przedstawienie swojej opinii na temat

- metody obliczania wymogów kapitałowych tak, jakby zakład ubezpieczeń mieszanych stanowił grupę osobnych zakładów ubezpieczeń na życie oraz zakładów ubezpieczeń nie na życie (patrz II.3.19),
- innych stosownych metod traktowania zakładów ubezpieczeń mieszanych w sposób odpowiadający metodzie dwóch osobnych podmiotów świadczących usługi: jeden w dziale ubezpieczeń na życie, zaś drugi w dziale ubezpieczeń nie na życie,
- jak potraktować zakłady ubezpieczeń mieszanych przy opracowywaniu modeli wewnętrznych.